

A Drogprevenációs Alapítvány Civil Ártalomcsökkentő Szociális Kontaktprogramja ártalomcsökkentést végez a droghasználók körében. A C.A.T. nyitott intézmény minden olyan egyén számára, aki a - saját, rokona vagy ismerőse - droghasználattal kapcsolatos problémáját szeretné megosztani, vagy emiatt segítséget kérni. Ezért a program anonim!

■ ÍGY IGEN ELTÉRŐ MOTIVÁCIÓJÚ EMBEREK TÉRNEK BE HOZZÁNK:

- ha a drogfogyasztónak változás áll be a droghasználatában, ijesztő szervi- vagy pszichés tüneteket észlel magán,
- ha gyanúja van valamilyen vírussal való megfertőződésre,
- jogi problémái vannak, lakhatási, élelmezési, tisztálkodási, mosási nehézségekkel küzd,
- ha változik a viszony közte és a partnere, szülei, testvérei, munkatársai, barátai között,
- ha az iskolában, munkahelyén nehézségei támadnak, avagy elbocsátják,
- szüneteltetni vagy csökkenteni szeretné a drogfogyasztását,
- ha szeretne anyagmentesen élni és keresi ehhez az utat, vagy a drogfogyasztás ártalmait akarja csökkenteni és ehhez steril eszközökre van szüksége.

■ EZEN IGÉNYEK ALAPJÁN AZ ALÁBBI SZOLGÁLTATÁSOKAT NYÚJTJUK:

- tea, beszélgetés, filmklub, olvasóköri
- egyéni esetkezelés, tanácsadás
- keddenként általános orvos 18-20 óra között
- előzetes bejelentkezés alapján beutalás a Péterfy Sándor utcai Kórház Krízisintervenció és Pszichiátriai Osztályára 2 hetes metadonos méregtelenítésre
- ismeretek nyújtása: ambulanciákról, addiktológiai, pszichiátriai osztályokról
- információk közlése szenvedélybetegekkel foglalkozó

szervezetek, intézmények szolgáltatásairól

- információk különféle kórházi osztályokról, rehabilitációs otthonokról, önszervező csoportokról (hozzátartozói is) HIV-, Hepatitis, STD szűrésekről
- kapcsolatfelvétel a rehabilitációs intézetekkel
- ingyenes jogsegélyhez juttatás, alkalmanként a bejelentkezés megszervezése, elterelés
- mosás

Klienseink között olyan drogbetegek is vannak, akiknek teljesen megszakadt a kapcsolata a mikro- és makrokörnyezetével. Az évek folyamán szinte minden szenvedélybeteg eljut arra a pontra, hogy változtatni kényszerül vagy szeretne az életformáján. Ilyenkor az általa megszokott kezelőhelyeken - például nálunk - próbál segítséget kérni.

A IX. kerületi Dzsumbujban olyan drogfogyasztó réteg él, aki a saját körein kívül nem keres terápiás segítséget. Így az alapítvány két munkatársra minden szerdán és pénteken a Dzsumbuj Help által rendelkezésünkre bocsátott klubban, 16-18 óráig működteti az alapítvány kihelyezett ártalomcsökkentő programját (1999 óta vagyunk rendszeres jelleggel jelen e helyütt).

■ ELÉRHETŐSÉGÜNK:

Drogprevenációs Alapítvány
Civil Ártalomcsökkentő Szociális Kontaktprogram
H-V: 16-20 óráig
Hétköznap: 20.30-22.00 -ig is.
1136 Budapest Hollán Ernő u. 40.
Levelezési cím: 1138 Budapest, Balzac u. 48./a
e-mail: tucsere@hotmail.com
Web-site: www.tucsere.hu
Drogbusz
Veres Ilona koordinátor: 06-209-394-331
06-1-3-215-215/ Krízisosztály

Varga Mónika

Drog és irodalom

■ CSÁTH GÉZA ÓPIUM CÍMŰ MŰVÉNEK BÜNTETŐJOGI SZEMPONTJAI

"Korunk problémái kivétel nélkül mind olyan területekről táplálkoznak, amelyek régebben a kultuszhoz kötődtek, míg manapság - e kötöttség nélkül - világi módon éljük meg őket (pl. alkohol, kábítószer, orgiák, eksztázis). A kultusz lehetőséget adott az embernek arra, hogy feldolgozza és átélhetővé tegye a legkülönbözőbb tapasztalatmezőket, anélkül hogy e tapasztalatok közepette elveszítené önmagát." (T. Dethlefsen)

"Hunyjátok le a szemeiteket. És az apró ópiumpipa élvezet oda, ahol azért élünk, hogy éljünk, és semmi másért. Hiszen ez az egyetlen célja a létnek" - írja Csáth Géza, eredeti nevén dr. Brenner József ideg orvos. A "Nyugat" első nemzedékéhez tartozó író volt, a magyar irodalom egyik legfurcsább zsenije. Zseni, de tékozló fiú is egyszerre. 1908-ban, 21 éves korában, "A varázsló halála" című novellájával beírta nevét - Karinthy kifejezését kölcsönkérve - a "legtökéletesebb írásművészet" enciklopédiájába. 11 évvel később, 1919-ben, fiatalon és összetörten vetett véget életének. Mindössze 32 éves volt. A morfium teljesen szétroncsolta testét és szellemét. 1910-től haláláig a méreg végighempergett és végigviharzott életén, eltékozolva mindazt a tehetséget, ami kezdetben számára megadatott.

Miért történt mindez? Miért rabolt magának mindennap 14 órai gyönyört? Mert Csáth szerint "ez a tizennégy óra egyenlő négyszáz generációnak nyolcezer éves életével. De számítsunk

csak ötezet. Egy nap alatt tehát ötezer esztendőt élek. Egy esztendő alatt ez körülbelül kétmillió évet jelent. Föltéve, hogy az ópiumszívást mint kifejtett férfi kezded, és nagy gondot fordítasz testi épséged fönntartására - amelyet legjobb ügyes orvosra bízni -, tíz esztendeig élélhetsz. És akkor húszmillió éves korodban nyugodtan hajthatod fejedet az örök megsemmisülés jeges párnájára" - írta 1909-ben, még egy évvel azelőtt, hogy kipróbálta volna a kábítószert. Valóban igaza lett. Tíz évet élt még, de úgy halt meg, mintha kétmillió éves lett volna.

Csáth Géza, e csodálatos és sokoldalú tehetség, a brutalitás és álmodozás bizarr megformálója, morfinista volt. Tragikus élete s ezen belül művészete, még ma sem lezárt kérdés. Sokáig kortársai sem tudták, mikor kezdett élni a méreggel. Naplója viszont sejteti, hogy az "Ópium" megírásakor még nem nyúlt a szerhez. (Ezért téves az a feltételezés, amely az "Ópium" című művét kapcsolatba hozza morfinizmusával.)

Barátja és unokatestvére, Kosztolányi Dezső - a Nyugat egyik számában - megdöbbentő adatokat közölt Csáth Géza betegségéről és haláláról. Kosztolányi szerint a méreg hatása lassan mutatkozott Csáthnál. A két barát gyakran találkozott egymással. Négy évig, a háború kitöréséig Kosztolányi észre sem vette, hogy unokatestvére beteg. Később viszont egyre több olyan jelenséget fedezett fel, amely furcsán, idegenül hatott. Azok az írásai, amelyek a kábítószerezése kezdetén készültek, még eredetiek és finomak voltak. Csak halványan tanúsítottak a változásról. Kosztolányi figyelő szemének viszont feltűnt, hogy valamiként másképp hatnak. Régi, lírai hangja megcsuklott. Figyelmét az álomszerű helyett a kézzelfogható jelenségek

kötötték le. Ez a "földiség" már a morfium hatása volt. Mert Kosztolányi szerint "a morfium nem hoz bódító és mennyországi lázakat, mint a 'hosszanemértők' képzelik. Éppen ellenkezően hat. Összeszűkíti a szem bogarát, és kisebbíti a látótér. A szellemi hatása is körülbelül ilyen. A részletek elevenen tűnnek fel, de az egész mellékessé válik. Ez a szer lehűz a földre, tompává, közönyössé, elégedetté, nyugodttá, prózaivá tesz. Csáth Géza az egészsége idején volt álomlátó, aztán csak a földre tekintett. Különös átalakulás, melyről eddig nem olvastam, minthogy az írók túlon-túl regényes színben látják a morfinizmust."

Kosztolányi megállapításainak valósága Baudelaire írásában is fellelhető. "A mesterséges mennyországok" című lírai esszéjében a francia szimbolizmus atyja részletesen kifejti az ópium és a hasis káros hatását. A kábítószer rabjai a gyönyörök után olyan borzalmakat tudhatnak magukénak, amely megkérdőjelezi a mennyországot keresők átélt örömet. Miközben a megistenülés tévhitében ringatják magukat, saját poklukat készítik elő. A hasis például a magányos örömelek osztályába tartozik, a nyomorult semmittevők számára van fenntartva. Haszontalan és veszélyes. A hasis egyik leggroteszkebb következménye - Baudelaire szerint - az aggodalmaskodó tébolyig terebélyesedő félelem attól, hogy bárkit is megbánthat a bódult állapotban lévő. Ha ereje volna hozzá, még azt a természetellenes állapotot is eltitkolná, amelyben van, nehogy nyugtalanságot keltsen embertársaiban. A bódulat elején úgy tűnik, mintha csodálatosan jó közérzetnek és szellemi frissességnek örvendene, és semmi fáradtságot sem érezne. De alighogy talpra áll, gyenge lába csak vonakodva hordozza, és attól fél, hogy összezúzódik, mint valami törékeny tárgy. Nagy bágyadtság hatalmasodik el lelkén. Képtelen dolgozni, és erőt gyűjteni a cselekvéshez. Baudelaire éppen ezt tartja a megérdemelt büntetésnek. Ez a gyalázatos tékozlás egyenes következménye a szernek. A droggal élő személyiségét szétszórja a négy égtáj felé, életerejé nagy hányadát elveszti.

Az 1909-ben még "tisztá" Csáth is hasonló tüneteket ír le. Elismeri, hogy a "fölbredés elviselhetetlen szenvedéseket okoz. És a szenvedések soká tartanak. A világosság reggel harsogó akkordokban dübörög végig az utcákon. És az ablakok tejüvegje meg a színes függönyök nem védenek ellene, mert bántó, recsegő ritmusos lármájával áthatol mindenben, és követelőn hív. Menni kell." A gyönyörért fizetni kell. A fény, "a világosság, amely reggelenként könyörtelen ismétlődéssel megérkezik, behajtja a díjat. A szív ernyedten dobog, a szempilla alig bírja a fénysugarak súlyát, és a bőr irtózik a széltől. Az izmok kellenül és tétovázva végzik a munkájukat. A kiáltásokra összerázkódik a test, és a nyakszirt táján tompa fájdalmak bujdosnak a koponyában."

E figyelmeztetések ellenére, egy évvel később mégis bekeríti a sors, és bőre alá szúrja a tűt. A méreg szétterjed a testben és a lélekben egyaránt. Erről ő maga 1913-ban így ír:

"A hét elég jól indult, 0,044- és 0,046-os napi adaggal, melyeket három- és négyfelé osztottam el, de tegnap és ma ismét belejutottam abba az iszonyú circulus vitiosusba, mely a legszégeylenetesebb önvádlások forrása. Ilyenkor mindig onnan ered a baj, hogy nincs erőm bevárni a délelőtti defecatiót. Mert ha ez sikerül, és a bélből újra felszívódó morfium-mennyiség távozott, akkor mindig jelentkezik egy egész napos és kellemes morfiuméhség, mely a rendes adaggal csillapítható. Ha ellenben reggel még ágyban vagy székelés előtt megtörténik az első bűn, akkor az adag nem is okoz eufóriát. Vétkezni is, ártani is, és

még nem is élvezni - ez a keserves gondolat üldöz ilyenkor, és sokszor, ha pisztoly volna a kezelemben, egy másodperc alatt szétrobbantanám ilyenkor a fejemet."

Naplójából és Kosztolányi nekrológiájából tudjuk, hogy Csáth sokat szenvedett. Teste tele volt tályogos túnyomokkal. Az utolsó években már alig tudott járni, mégis dolgozott, ellátta orvosi teendőit. Tudta, hogy a biztos halál felé rohan. Tudta, hiszen orvos volt. Figyelte önmagát, és kísérletezett a testével. Volt idő, amikor szanatóriumba vonult, hogy leszokjon a szerről, de később, akaraterjét elveszítve, újra a morfiumhoz nyúlt. Valójában sohasem hagyta abba, legfeljebb az adagot csökkentette olykor-olykor. De ez is inkább csak önmaga becsapása volt. Az elvonókúrák idején is becsempészett a kórházba egy-egy kisebb mennyiséget, majd újból a régi adag következett.

"Vajon meg lehetett volna-e valamiképp menteni?" - kérdezi Kosztolányi. Pessimista válasza elgondolkodtató.

"A fizikai elkülönítés, a szer föltétlen megvonása csak a testi épségét mozdította volna elő talán, és az utolsó véres tragédiát gátolja meg, de semmi esetre sem lelkibetegsége kifejlődését, melyet a morfium eltakart pár évig, a maga forró és sűrű ködfátyolával. A morfinizmus mindig okozat és nem ok. Mikor ő ehhez a méreghez nyúlt, öntudatlanul is tudta, hogy a kisebb veszélyt választja a nagyobb helyett. Menekülni próbált a melankólia elől, mely túlvilágian édes dallal zengett írásaiban. Schumann fájó panasza hasonlít ehhez, annak a zeneszerzőnek a sírása, ki ugyanezzel a betegséggel volt terhes. Egy darabig átmentette ezt a művészetébe, aztán már sok volt, a befogadó közeg nem vette át, és összeroppantotta a testét. Különben a tragédiája messze visszaágazik az életébe. Az, hogy elmeorvosnak készült, talán öntudat alatti kirezgése volt annak a megismerésnek, hogy beteg és magán akar segíteni."

Talán igaza van Kosztolányinak, talán nem. Talán tényleg okozat volt a morfium Csáthnál, de az is lehet, hogy ok csupán. Lehet, hogy ilyen volt a lelki alkata.

A történelmi kor, amelyben Csáth Géza rövid írói pályáját futotta, igen alkalmas volt arra, hogy a beteg test és lélek furcsaságait művészeté alakítsa. A XX. század elején lejárt a nagy szeretetek heroikus romanticizmusa. Úgy tűnik, Csáth elveszítette az én illúzióinak minden formáját, és a bódító álomba menekült. A morfium misztikus bűnének kísértete erősebb volt. De ebben a beteg és bűnös, maga és mások által teremtett világban, a beteg test a beteg kor gyümölcse.

Az író a valóság szigorú megfigyelésén munkálkodik: egyrészt a betegek éleslátásával belülről elemzi saját testét, másrészt pedig mint orvos, kívülről is láttatja önmagát. Ez a kettős szemlélet, a látás és a láttatás teszi lehetővé a lelki folyamatok megértését. Olyannak látjuk - mi olvasók - az akkori világot, amilyenné az író benne eltorzult. Nem törött tükör, hanem a meztelen valóság: bizarr, kegyetlen, csúf, sivár, céltalan. S benne az élet csupa nyomorúság.

Így talán érthető, hogy Csáth Géza beteg volt. „Végtelességet” jvott s a lelke „égre lázadt, majd” összetörte „a tébolyok és a lázak szent poharát”. Vagy mégis inkább bűnös ember, aki a büntetőjogi normákat megszegte? A kérdés furcsának tűnhet, de ha most bíróság elé állítanánk őt, akkor a mai büntetőjogi megítélés szerint a bíróság bűnösséget megállapító ítéletet hozna. Dr. Brenner József, morfinista magatartásával ugyanis a "visszaélés kábítószerrel" elnevezésű bűncselekményt valósította meg. Saját korának törvényei ezt a bűncselekményt még nem definiálták. Ennek oka, hogy a bűncselekmények köre és a felelősségre vonás feltételei a történelem folyamán állandóan

változtak. A koronként eltérő jogpolitikai szempontok folyamatosan befolyásolták és befolyásolják a definiálható magatartásokat. A büntetőjog által szabályozott viszonyok mindig alkalmazkodtak a társadalom fejlettségéhez. A felvilágosodás „felvilágosult” százada például eltörölte azokat a bűncselekményeket, amelyek a „sötét” középkort jellemezték. A természetjog öröktől fogva létező tilalmi viszont kortól és politikai rendszertől függetlenül öröködnék a társadalmak fölött. Az ölést és a lopást mindig bűnnek tartották, s elkövetőit mindig üldözték. Ugyanakkor ma már senkit sem állítanak bíróság elé házasságtörés vagy boszorkányság vádja miatt, korábban viszont nem ismerték az adócsalás büntetést.

A kábítószer fogyasztása csaknem egyidős az emberiséggel. Büntetőjogi megítélése viszont későbbi korok terméke. Magyarországon például az 1930. évi XXXVII. törvénycikk vezeti be. A szabályozások sorát az 1961. évi V. törvény folytatta, amely a fogyasztást mint elkövetési formát még nem tartalmazta. Az 1971-ben megszületett Büntető Novella módosította a korábbi szabályozást. A korábbi büntetési tételeket felemelte, és újabb bűnelkövetési magatartásokkal gazdagította a büntetőjogi törvény kelléktárát.

A jelenleg is hatályos - de több mint ötvenszer módosított - Büntető Törvénykönyv, az 1978. évi IV. törvény szabályozza a "visszaélés kábítószerrel" és a "kóros szenvedélykeltés" tényállását.

A nyolcvanas évek büntetőpolitikájának egyik legfőbb hibája volt, hogy nem tett egyértelműen különbséget fogyasztó és kereskedő között. A jogirodalomban 1986-ig vitatkoztak arról,

vajon a kábítószer-fogyasztás önálló bűncselekmény-e. A kérdésre a választ a Legfelsőbb Bíróság a VI. sz. Büntető Elvi Döntésével adta meg. Kimondta, hogy "a kábítószer fogyasztója a kábítószerrel visszaélés bűncselekményét akkor is elköveti, ha nem maga készítette vagy tartotta a kábítószerrel, hanem másától, a fogyasztás érdekében szerezte meg".

A kategóriáknak ezt a szétválasztását tükrözte az 1978. évi IV. törvényt módosító 1987. évi III. törvény. Lehetővé tette, hogy a kábítószer-élvezőkkel szemben kényszergyógyítást alkalmazzanak.

Az 1993. évi XVII. törvénnyel módosított Büntető Törvénykönyv - a kompromisszumos kriminálpolitikának megfelelően - a kábítószerrel kapcsolatos deviancia kezelésekor az ún. medicalizáló megoldást választotta.

A kilencvenes években a jogalkotó egyre következetesebben fellépett a szervezett bűnözéssel szemben. Ez kihatott a "visszaélés kábítószerrel" bűncselekményre is azért, hogy az 1997. évi LXXIII. törvény ismét módosította a Büntető Törvénykönyvet, és határozottabban elkülönítette a keresleti és a kínálati oldalt. A szervezett bűnözéssel összefüggésben elkövetett kábítószeres bűncselekmények büntetési tételeit felemelte. A másik oldalon viszont, a csekély mennyiségre történő elkövetők esetében lehetővé tette, hogy a bíróság a szabadságvesztés, vagy a pénzbüntetés mellett közérdekű munkát szabjon ki.

A büntető jogszabályok újabb módosításakor nagy vitát kavart az 1998. évi LXXXVII. törvény. A jogszabály háttérében meghúzódó büntetőpolitikát ekkoriban a szigorítási szándék jellemezte. Elveiben a „nulla-tolerancia” politikája érvényesült. A büntetőjog eszközeivel akarta mind a keresleti, mind a kínálati oldalon történő kábítószer-jelenséget visszaszorítani. Ennek érdekében bővítette a büntetendő cselekmények körét. A kábítószer termesztését, előállítását, megszerzését, tartását, az országba történő behozatalát, az onnan történő kivitelét és az ország területén történő átvitelt alapbűncselekményként definiálta, az összes többi megvalósulási formát pedig privilegizált esetként büntette. A fogyasztást, mivel jellemzően valamilyen más elkövetési magatartáshoz kapcsolódik, mint pl. természetéhez, előállításához, megszerzéséhez, tartáshoz, szubszidiárius bűncselekményként fogalmazta meg. Kimondta, hogy a "kábítószerrel visszaélés" csak szándékosan valósítható meg.

A törvény mögött meghúzódó kriminálpolitika alapvető célja a „drogmentes társadalom” létrehozása volt. (A hétköznapi gyakorlatában viszont - a szigorú szabályozás ellenére - kedvező változás nem történt.)

Ennek a törvénynek a nagy hibája volt, hogy az alkalmi fogyasztót kihagyta abból a kedvezményből, amely a kábítószerfüggő személy esetében érvényesült. A függés szakértői megállapítása után lehetőséget adott az elkövetőnek arra - feltéve, hogy két évnél nem súlyosabban büntetendő cselekményt követett el, hogy a büntető ügyet elterelje. A terheltnek az első fokú ítélet meghozataláig hitelt érdemlő okirattal igazolnia kellett, hogy legalább hat hónapig folyamatos kábítószer-függőséget megelőző vagy gyógyító kezelésben részesült. S ez - mint büntethetőséget megszüntető ok - később az eljárás megszüntetéséhez vezetett. Ebből a kedvezményből 2003. március 1-jéig az alkalmi fogyasztó kimaradt.

Az 1998. évi törvény fogyatékoságát a 2003. évi II. törvény részben orvosolja, számos kérdést viszont nem rendez. A kompromisszumos megoldásnak megfelelően kiiktatja a fogyasztást önálló elkövetési magatartásként meghatározó rendelkezést, de továbbra is büntetni rendeli a kábítószer megszerzését és tar-

tását. Szélesíti a büntető útról való elterelés lehetőségét. (Az alkalmi fogyasztó számára is lehetővé teszi.) Ugyanakkor következetesen kizárja e kedvezmény alól azokat, akik terjesztőként követik el a bűncselekményt. A kábítószer forgalomba hozatala esetén ugyanis nem kerülhet sor az elterelésre. Tévednek azok, akik a módosító jogszabály kritikájaként említik, hogy a március 1-jétől hatályos szabályozás a dilerek tevékenységét segíti. A terjesztők ugyanis fogyasztóként sem mentesülhetnek a büntetőjogi felelősségre vonás alól. Külön szabályozza a 18. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett visszaélést. Következésképpen szétválasztja a kábítószer fogyasztójával és terjesztőjével kapcsolatos rendelkezéseket. Külön rendelkezik a függő személy cselekményeiről.

A kábítószeres bűncselekményekkel kapcsolatban sajátos szabályokat tartalmaz mind a tanulmány megírásakor még hatályban lévő, többször módosított 1973. I. törvény, mind pedig a 2003. júliusában hatályba lépő 1998. évi XIX. törvény. Mindkét jogszabály a büntetőeljárás rendjét szabályozza.

Az 1973. évi I. törvény értelmében az ügyész a vádemelés feltételeinek fennállása esetén, háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel fenyegetett bűncselekményeknél a vádemelést egy évtől két évig terjedő időszakra elhalasztja, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető. Ezen idő alatt a terhelt pártfogó felügyeletét is elrendelik. Külön magatartási szabályként előírhatják, hogy gyógyító vagy megelőző kezelésben részt vegyen. A "visszaélés kábítószerrel" bűncselekmények közül több eset-

ben is alkalmazható a vádemelés elhalasztása.

Az Európai Unió tagállamai a kábítószer-fogyasztás büntet-
hetősége tekintetében különböző megoldásokat fogadnak el. Az
egyik modell a nulla-tolerancia elvére épül, és általános büntető-
jogi tilalmat vezet be. A kompromisszumos megoldás - a hazai
szabályozás is ilyen - a prohibicionista politika elveit valósítja
meg. Ebben a típusban is a büntetőjog szabályozza a kábítő-
szerrel visszaélés cselekményét, de egyéb prevenciósz-
közöket is alkalmaz. A büntetőjogi útról való elterelést bizonyos
esetekben megengedi. A keresleti oldalhoz tartozókat döntően
betegnek tekinti, és a célt a gyógyításban keresi. A harmadik
típus a kábítószer osztályozásán alapuló ún. holland modell,
amely a normalizáló politika elveire épül. Ennek lényege, hogy
a drogot két csoportra osztja: az elfogadható kockázattal járó és
az elfogadhatatlan kockázattal járó drogok csoportjára. A bűn-
ügyi tevékenység az utóbbira korlátozódik.

Lehet-e vajon a drogot így osztályozni? Vannak-e kevésbé
veszélyes kábítószeresek? Esetleg léteznek ártalmatlan bódító-
szerek is, mint amilyeneket Frank Thyndall professzor ígért
1936-ban? Olyanok, amelyek „szédületes gyönyöröket” adnak,
de ártalmatlanok?

Bálint György szerint az ártalmatlan bódítószer lehetetlen.
Mert „minden bódítószer kiragad a valóságból – ha hatása el-
szállt, visszazuhanunk a valóságba. Ez minden alkalommal friss
és tűrhetetlen megrázkódtatást jelent. Minden bódítószernek
ártalmas utóhatása van tehát – mindaddig, amíg maga a valóság
is ártalmas. Minden bódítószer adagolását fokozni kell –mind-
addig, amíg a valóság is fokozódó adagokban nehezedik idege-
inkre. Mennél tűrhetetlenebb a valóság, annál 'szédületesebb
gyönyöröket' ad a bódítószer – és annál keservesebb a vissza-
térés a valóságba.”

Abban igaza van Bálint Györgynek, hogy ártalmatlan drog
nem létezik. Abban is igaza van, hogy a világ 1936-ban „megrá-
zkódtatást jelent”-ett az akkor élőknek. De szeretném azt is hinni,
hogy a szörnyű világot is éppúgy mi teremtjük magunk köré,
mint a nagyszerű, szerető, nyomorúság nélkülit. Mi öltöztetjük
olyanná, amilyen. És lehet, hogy jót akarunk, amikor büntető-
jogi szabályokkal igyekszünk rendet teremteni, és ellefejtjük,
hogy a dolgok rendetlensége mögött a világ rendetlensége áll. A
szabályozások rendszerében az én szabadságát csökkentjük,
ugyanakkor ellefejtjük létküzdelmekben segíteni őt. Megtiltjuk,
hogy önmagát támogassa, de ennek ellenében nem támogatjuk,
hanem magára hagyjuk. Hiszem és tudom, hogy nem kívülről
ránk erőltetett, hanem önként vállalt rendre van szükség.

A törvények mögött meghúzódó cél gyakran nemes, és a
segítő szándék vezeti a jogalkotót. A hétköznapi gyakorlat-
tában viszont az eredeti célkitűzés olykor-olykor a visszajára
fordul. Pl. a jelenlegi hazai szabályozás egyik fő problémája a
fiatalkorúak esetében, az iskolai vélemény kötelező beszerzése.
A kábítószerrel visszaélést elkövető fiatalok úgy esélye
sincs arra, hogy az iskolában ne derüljön ki az a cselekmény,
amely a büntetőjogi szabályozás következtében stigmaként
nehezedik rá. Pedig biztosan nem ez volt a jogalkotó eredeti
célja. Az ügyek bizonyos részében egy ad hoc jellegű magatartás
rögzül, s a fiatalkorú az állam a bűnöző címkével illeti. Pedig
ebben az esetben nem a fiatalkorú személy immanens sajátja a
deviancia, hanem az állami politika minősíti ilyennek a tevé-
kenységét. Tehát a társadalom felelőssége ebben az esetben ket-
tős: egyrészt felelős a deviancia keletkezéséért, másrészt pedig a
deviáns viselkedés állandósulásáért. Ez pedig azzal a veszéllyel
jár, hogy a bűnözővé nyilvánítás identitásváltozást idéz elő az

egyénél, aki e minősítésnek megfelelően fog a jövőben visel-
kedni. A jelenlegi büntetőjogi szabályozás következtében tehát
a pillanatnyi magatartás állapotá alakul át. A jogalkotó biz-
tosan végiggondolta ezeket a kérdéseket, és a szabályozás előtt
eldöntötte, mi éri meg neki.

A minisztériumban folyó jelenlegi jogszabály előkészítési
munkálatok sejtetik, hogy a még nem tökéletes drogszabályozás
a közeljövőben sem fog változni. Új Büntető Törvénykönyvre
2006-ig nem számíthatunk. Ezt követően is - nagy valószínű-
séggel - megmarad a jelenlegi prohibicionista szabályozási elv.
A normalizáló politikára való áttérésre nincs esély, mert a mai
jogpolitika szerint az ún. cannabis típusú szerek ugyanúgy vesz-
élyesek, mint a hard drogok. A pokol előszobájának tekintik
azokat, így a jövőben sem kívánják szétválasztani a puha és a
kemény drogokat.

Tovább rontja a helyzetet az új büntetőeljárás jogszabály -
az 1998. évi XIX. törvény - júliusi hatályba lépése, hiszen a
jelenlegi nyomozóhatósági elterelésre akkortól már nem lesz
mód. Kiszorítja azt az ügyész által alkalmazható vádhalasztás
intézményét. Erre akkor kerülhet sor, amikor a kábítószer-élvező
személy vállalja a folyamatos kezelésem vagy a megelőző-felvilá-
gosító szolgáltatásem való részvételt. Az új Be. az elterelés lehe-
tőségét korlátozza akkor, ha az elkövető már korábban ilyen
bűncselekmény miatt részesült az eljárás felfüggesztésének ked-
vezményében. Ebben az esetben az ügyész a vádiratban indítvá-
nyozza, hogy a korábban felfüggesztett eljárást a bíróság foly-
tassa, és az ügyeket egyesítse.

Visszatérve Csáth Géza esetére, a mai szabályok értelmében
megvalósította a "visszaélés kábítószerrel" büntetést. Csáth tra-
gédiája nem ennél a bűncselekménynél ért véget. Aki ismeri
életét, tudja, hogy ennél sokkal súlyosabb bűncselekményt is
megvalósított, amikor 1919 nyarán, mielőtt saját életét odaadta,
rendelőszobájában „angyali gyilkosa” lett feleségének. Ez a cse-
lekménye viszont más jogi kérdéseket vet fel. Ezek megválaszo-
lása egy másik tanulmány feladata lehet.

Mostani, drogról való elmélkedésemet Barbereau tanár úr
szavaival zárom. "Nem értem, hogy az értelmes és szellemi
ember miért vesz igénybe mesterséges eszközöket a költői
boldogság eléréséhez, amikor a lelkesültség és az akaratere-
bőségesen elegendő ahhoz, hogy általuk a természetfeletti
létezés magaslatára emelkedjék. A nagy költők, a filozófusok, a
proféták mind olyan személyiségek, akik akaraterejük pusztá és
szabad gyakorlása útján olyan állapotba kerülnek, amelyben ők
egyidejűleg az ok és az okozat, az alany és a tárgy, a delejező és
az alvajáró."

Még annyit szeretnék ezekhez a gondolatokhoz hozzátenni,
hogy a gyönyör, az álmodozás, a jókedv elérése és megszerzése
nem csupán a nagy emberek, a költők, a tudósok, a művészek
kiváltsága. Én Juhász Gyulához hasonlóan, „hiszek az emberi
haladásban, és remélem, hogy a természettudományos világ-
nézet terjedése, a szociális higiéné térfoglalása lassan, de biz-
tosan elviszik a sokat szenvedett és sokszor tévelygett emberi-
séget abba a ma még utópiának tetsző állapotba, amelyben nem
kell többé a szabad és egészséges embernek semmi más narko-
tikum, csupán kettő: az álom és a művészet!"

Kiss Anna